

Predsjednik Ivo Josipović priseže pred Jasnom Omejec

INTERVJU: JASNA OMEJEC

Oštra cura i Don Quijote

Predsjednica Ustavnog suda otkriva da je u mladosti bila razigrani vražićak, sva u glazbi Led Zeppelina i Deep Purplea, te da je na tatinim ramenima upoznala sve stadione u bivšoj državi na kojima je igrao Dinamo, dok je danas vesele neumoran rad, predavanja studentima i zanimljiva putovanja

Razgovarao **Nevio Pintar**
 Snimci: **Ivan Posavec** i privatni album

Medu dobitnicima nagrade "Miko Tripalo", koju je Hrvatski helsinški odbor u prosincu dodijelio za doprinos u zaštiti i promicanju ljudskih prava, bila je i prof. dr. sc. Jasna Omejec (51), predsjednica Ustavnog suda Republike Hrvatske. Uglednu nagradu primila je noseći narukvicu koju joj je Miko Tripalo darovao 1994. u Sarajevu. Za Jasnu Omejec bio je to emotivan trenutak sjećanja na Miku Tripala, Vladu Gotovca i svog pokojnog oca Adama, ljude koje je, kaže, beskrajno voljela i koji su je oblikovali u osobu kakva je danas.

- U lipnju 1994. u Sarajevu, tijekom konferencije o Bosni i Hercegovini i civilnom društvu, Tripalo mi je zadnji dan rekao da želi na Bašćaršiju - prisjeća se Jasna Omejec. - S nama su išli Vlado Gotovac i don Živko Kustić. Kad smo stigli, smjestili su me u neki kafić i nestali. Nije ih bilo 45 minuta. Nikada neću zaboraviti njihova ozarena lica kad su se napokon pojavili s Mikinim poklonom. Kao da su u najmanju ruku oni sami izradili tu prekrasnu filigransku narukvicu! Kad mi ju je stavljao na ruku, Tripalo je rekao da zna koliko me Vlado Gotovac voli, ali da nije jedini. Bio je to dirljiv trenutak.

Kakav nakit inače volite nositi?

- Decentan.

Kako se sjećate svog oca?

- Uspomena na tatu jedna je od najdragocjenijih u mom životu. Bio je izvrstan pravnik, s velikim dječjim srcem, kojemu nikada nije bilo dosta stripova, s velikom ljubavlju prema knjizi i s velikom strašću prema nogometu i belotu. Priča se da me učlanio u Dinamo dok se još nisam rodila, tajno se nadajući da će dobiti sina. Na kraju se rodio "tatin sin Jasna", kako je to pomirljivo rekao u trenutku moga rođenja. Upoznala sam sve stadione diljem Jugoslavije na kojima je igrao Dinamo, na tatinim ramenima.

Kako vam je proteklo djetinjstvo?

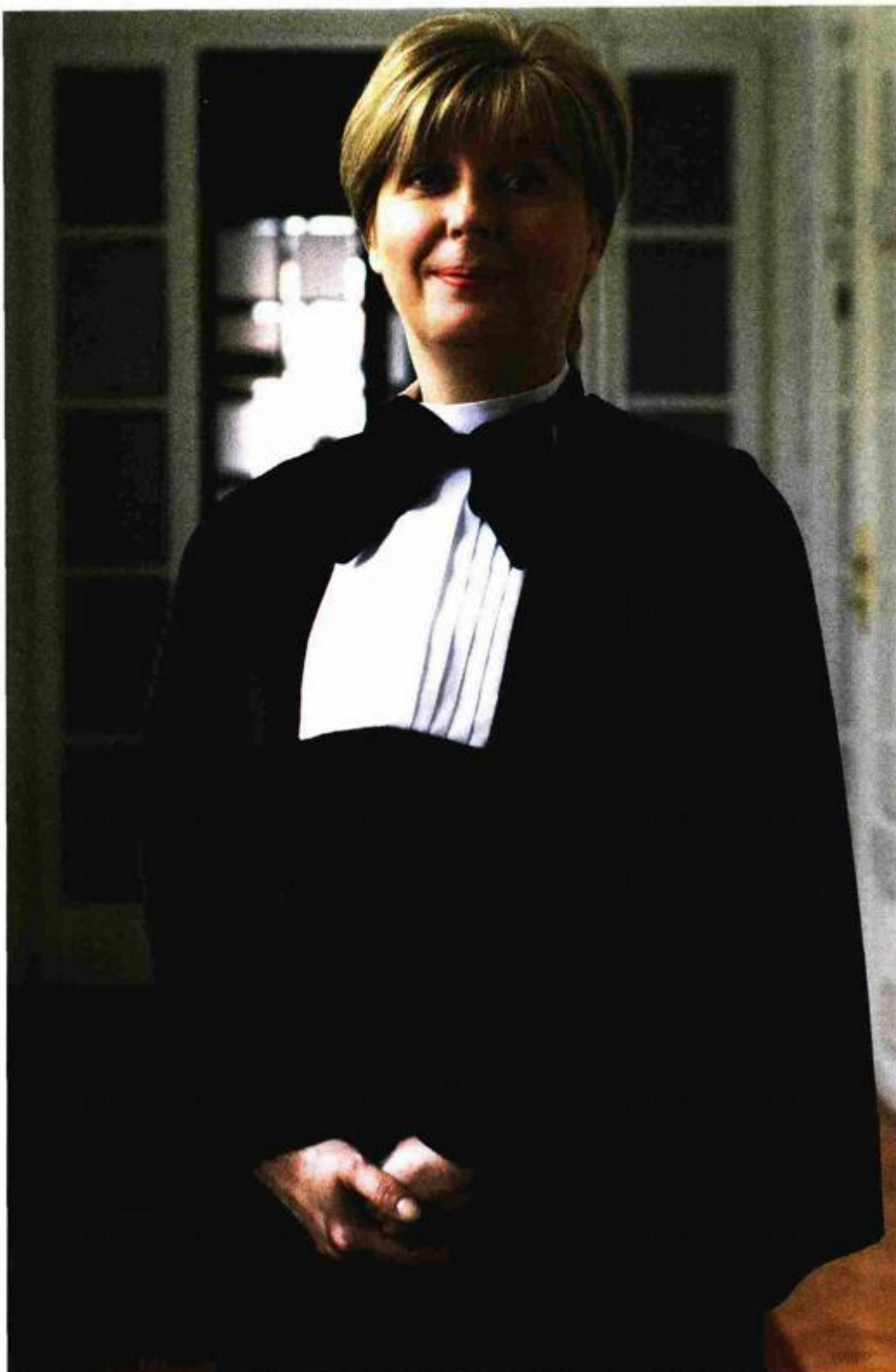
- Roditelji su sestri Gordani i meni omogućili predivno djetinjstvo. Naš dječji svijet bio je satkan od stotina priča iz knjiga i stripova, nesputanih igara s djecom iz susjedstva te jake povezanosti i sklada između svih članova velike obitelji. Ne sjećam se da sam maštala o tome što bih htjela biti. Slijedila sam oca. Sestra je slijedila mamu, koja je bila učiteljica.

Kako ste odrastali u Osijeku?

- U ranoj mladosti bila sam razigrani vražićak, znatiželjna, nesputana, sva u glazbi Led Zeppelina, Deep Purplea, Aerosmitha. Vrlo rano smo se seka i ja izборile da idemo same na more. To povjerenje koje su nam roditelji poklonili vjerojatno je presudan trenutak moje rane mladosti, kad je u meni formiran snažan osjećaj odgovornosti. Tada sam, naime, shvatila da slobode nema bez odgovornosti.

Koliko često odete u rodni Osijek?

- Nažalost, vrlo rijetko. Išla bih još rjeđe da u Osijeku nije tatin grob. Očev pogreb prije 30 godina pokazao je svu veličinu njegova života jer ga je na posljednji počinak ispratilo mnoštvo građana svih nacionalnosti i vjera. Njegov život pokazuje da snažna ljubav prema Hrvatskoj ne pretpostavlja isključivanje drugih. Mama i tata ugradili su u nas tu nultu stopu tolerancije prema bilo kakvom razlikovanju osoba, osim prema njihovoj ljudskoj veličini. No, uvijek ističem da me i moj Osijek izgra-

Imam nevjerojatnu potrebu da hotelske sobe u kojima boravim 'podomim' pa na putovanja volim nositi 'cijelu kuću', uključujući i anđelka, kojeg stavim na televizor

dio u osobu koja zna vrijednosti multikulturalnosti, multietničnosti i multikonfesionalnosti.

Profesorica ste na Katedri za upravno pravo zagrebačkog Pravnog fakulteta, gdje vas studenti opisuju kao ljubaznu, dragu i toplu osobu, a suradnici na Ustavnom sudu vide vas kao vrijednu, marljivu i upornu. Kako biste opisali samu sebe?

- Rodena sam kao Jasna Omejec, tako živim i tako ću umrijeti. Nikakve akademske titule i najviši državni položaji na to ne mogu utjecati. Inače, Jarčica sam po horoskopu. Zahtjevna, najviše prema sebi. U hrvatskom pravnom prostoru često se osjećam kao Don Quijote, s tim što se u praksi snalazim malo bolje od njega. Možda zato što

imam praktični "ženski" um, a i Sancho Panza je u mom slučaju njegov antipod, iznimno obrazovana i profinjena žena, gospođa Ksenija Podgornik, predstojnica moga ureda.

Jednom ste za sebe rekli da ste "oštra cura". Prema kome i u kakvim situacijama? Što vas može izbaciti iz takta?

- Posao mi je takav da moram biti oštra kad vidim da se ide pogrešnim smjerom. No, vjerujem da mi kolege to ne zamjeraju. Naime, i kad upućujem kritiku, to je kritika neučinjenog ili loše učinjenog, a nikada kritika osobe. Tu je bezuvjetna crta razgraničenja. Inače, loše reagiram na nepromišljenost i površnost. Pravnička profesija ih ne trpi.

Ima li to što ste "oštra cura" ikakve veze s tim što se niste udavali? Postoji li trenutačno u vašem životu neki muškarac?

- Dopustite mi da na intimna pitanja ne odgovorim. Zbog posla kojim se bavim moja intima je jedini preostali prostor moje slobode koji gotovo opsesivno čuvam. Molim vas da tako i ostanete. No, sad se obračam vama osobno: postavili ste mi pitanje o "muškarcu" u mom životu. Zašto ste mi apriorno oduzeli pravo na drugačiji izbor?

Kako ste uredili svoj dom? Imate li kućnog ljubimca?

- Moj dom je pun knjiga. Nemam kućnog ljubimca jer se bojim da bi bio žrtva mog načina života, ali zato znam njegovo ime. Zvat će se William, mali maltezer, jednom kad budem u mirovini.

Kako vam izgleda savršen dan kod kuće?

- Savršen dan je dan bez telefonskih poziva i s ručkom kod mame. Ne znam što bih bez nje. Što se tiče slobodnog vremena, zaboravila sam, nažalost, što je to. I kad sam doma, radim. No, i to je moja odluka.

Vozite li još peugeot 206?

- Nemam auto već dulje vrijeme. Mora da ste proučavali moju imovinsku karticu na internetu. Crvenim se, ali eto, kasnim s prijavom te promjene.

Koliko često i kamo sve putujete?

- Često sam na službenim putovanjima koja su naporna jer zahtijevaju opsežne pripreme s obzirom na to da u većini slučajeva držim predavanja. Osim u Europi, predavala sam u Aziji, Latinskoj Americi te Africi. Trudim se biti dobar "ambasador" Hrvatske.

Volite li i privatno putovati?

- Izvan službenih, putovanja su moja ljubav. Roditelji su u sestru i mene ugradili ljubav prema njima, tata uvijek s porukom: trebate osjetiti druge kulture da biste mogle vrednovati vlastitu. Moja seka i ja, mi smo kao Tom Sawyer i Huckleberry Finn. Uvjerena sam da sam poslije svakog takvog iskustva bolja osoba. Putovanja pomažu širenju područja vlastite tolerancije.

Što uvijek nosite na put?

- Iako boravim u različitim hotelima diljem svijeta, svi su oni u biti isti, prazni, hladni i otušeni, ma kako luksuzni bili. Ne znam zašto, ali uvijek imam nevjerovatnu potrebu da hotelske sobe u kojima boravim "podomim" pa u pravilu sa sobom nosim, kako to volim reći, "cijelu kuću". Uključujući malog anđelka, kojeg stavim na sobni TV.

Vaš posao je da svaki dan u presudama, o kojima kao sudac odlučujete, čitate o teškim ljudskim sudbinama. Je li vas neka od tih sudbina osobito potresla? Ima li u tim presudama katkad i nešto što vas može nasmijati?

- Ne bih ovdje govorila o ljudskim dramama kojima svjedočim čitajući podneske i spise ljudi koji se obraćaju Ustavnom sudu. Samo želim da znaju da svakom predmetu koji dođe na Ustavni sud poklanjamo zasluženu pažnju. Osobno me najviše bole sudbine ljudi i obitelji koji su žrtve slabosti sustava. Iskreno, ne pamtim da sam se ikad nasmijala kad sam proučavala sudske predmete. Privatno, voljela bih da imam više prilika smijati se i radovati.

U intervjuima znate citirati Zorkina, predsjednika Ustavnog suda Ruske Federacije: zašto?

- Zbog njegove mudrosti i velikog pravnčkog autoriteta. Poštujem i volim Valerija Zorkina.

Večernji list vas je stavio na listu izbora za osobu godine. Laska li vam to i koga biste vi predložili za osobu godine?

- Nemam neki odnos prema tome, ali sam običala da ću doći na svečanost proglašenja i od srca čestitati pobjedniku. Osobno bih ove godine dodijelila tu prestižnu nagradu svojim ovogodišnjim studentima. Sjajna generacija. Ove godine sam uživala u nastavi, zbog njih.

Koliko predmeta Ustavni sud godišnje zaprimi, a koliko ih riješi? Koliko trenutačno ima neriješenih predmeta i koji su najstariji?

- Mjesečno rješavamo od 600 do 700 predmeta. Godišnje ih primimo više od 6000. Iako smo prije nekoliko godina bili u velikim problemima sa zaostacima, danas s ponosom mogu reći da će Ustavni sud za godinu dana, bude li sve išlo po planu, biti prvi sud u zemlji koji neće imati zaostataka. No, trenutačno nas još muči određeni broj starih predmeta. Najstariji je iz 1991., o pravu na pobačaj.

Što vam je najteže na funkciji predsjednice Ustavnog suda?

- To je posao za koji sam plaćena. Istina, teško, stresan, često mučan i jako zahtjevan. Ipak, svijest o tome da je danas, primjerice, jedna obitelj dobila odluku Ustavnog suda zbog koje će biti sret-

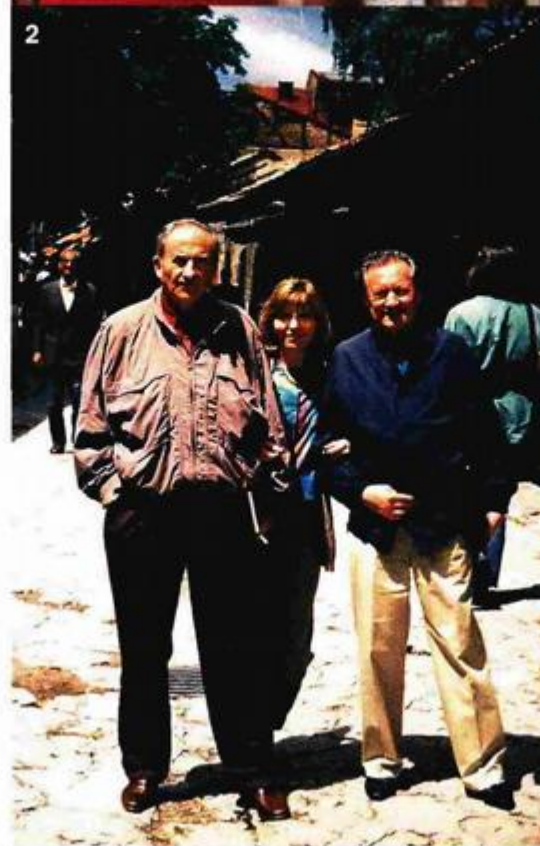
na i koja će joj vratiti nadu, dovoljan je motiv da nastavim dalje. Pokazalo se da posao predsjednika suda znam obavljati. Čini se da posjedujem i drugo potrebno svojstvo: dovoljno snažnu osobnost.

Što biste voljeli raditi da niste predsjednica Ustavnog suda?

- Uvijek ističem da je posao na Ustavnom sudu mandatni i privremen. Moja matična kuća je Pravni fakultet u Zagrebu, a moj životni poziv je podučavanje studenata prava. Velika je razlika između posla i poziva, iako se svim silama trudim da se ta razlika ne vidi u rezultatima mog rada.

Na koje ste odluke Ustavnog suda tijekom vašeg predsjedničkog mandata osobito ponosni?

- Sad ih ima već jako puno. Umjesto da ih nabrojim, zamolila bih cijenjene čitateljice i čitatelje da ponekad uzmu u ruke odluke Ustavnog suda i sami ih pročitaju, barem one o kojima se priča u javnosti. Vjerujem da bi bili ugodno iznenađeni, jer to nisu suhoparne sudske presude. Odluke Ustavnog suda imaju elemente pravne književnosti, a progovaraju o temeljnim vrijednostima našeg društva i smjeru kojim bismo trebali ići. ▶

Jasna Omejec u Splitu na promociji svoje knjige (1). U Sarajevu 1994. s Vladom Gotovcem i Mikom Tripalom (2). U Petrogradu 2009. uručila je dar kolegi Valeriju Zorkinu (3)

Voljela bih da nam 2014. donese svjetlo na kraju dugog i mračnog tunela jer samo svjetlo može otjerati nesreću i nezadovoljstvo

Pred zgradom Ustavnog suda, kojim će predsjedati do kraja 2015.

Koliko su i po čemu odluke Ustavnog suda sudbonosne?

- Mislim da sam na to odgovorila. Često govorim da je odgovornost Ustavnog suda teška koliko i sudbina cijele nacije. Osim toga, to je i prekrasna priča o jednoj državnoj instituciji koja se iz ružnog pačeta postupno pretvara u bijelog labuda, u ozbiljnu demokratsku instituciju koja je jamac ustavne stabilnosti i djelotvorne zaštite ljudskih prava.

Kritičari vam zamjeraju da je vaša metoda donošenja odluka "može jedno, a može i drugo". Vaš komentar?

- Nemojte ih slušati. To su nevjerođostojne zamjerke. Preporučujem da malo više čitaju velikog pravnika Ronalda Dworkina i pokušaju razumjeti njegovu tezu o jedinom pravilnom odgovoru. Osnovna je poruka: ako se pravo pravilno interpretira, dat će i pravilan odgovor, jedan jedini pravilan odgovor među mnoštvom mogućih.

Je li za vašeg mandata bilo pokušaja miješanja u rad Ustavnog suda?

- I to je jedna od štetnih predrasuda koje su stvorili mediji kad je o Ustavnom sudu riječ. Ne postoji snaga izvan Ustavnog suda koja bi svojoj političkoj volji mogla podčiniti 13 pravničkih volja, i to osoba različitih dobi, iz različitih sredina, s različitim svjetonazorima i različitim kulturološkim "backgrounda". Mene više zabrinjavaju državne mjere kojima se objektivno umanjuje autonomnost i neovisnost Ustavnog suda kao institucije. O njima se, nažalost, ne govori.

Tko šiva odore ustavnih sudaca i kakvu odjeću volite nositi privatno?

- Odore je dizajnirala i izrađivala CROATA. Ništa drugo o njima ne znam osim da su vrlo lagane i ugodne za nošenje. Privatno, *shopping* me silno umara i

ne volim ga. Zato je tu moja sestra. Jedino je molim da mi pri kupnji odjeće, ako je ikako moguće, bira hrvatske marke.

Zašto ste odbili povlasticu da možete ljetovati u državnim rezidencijama?

- Vlada je nedavno ukinula to pravo predsjednicima Vrhovnog i Ustavnog suda. Sada ga imaju samo političari. Je li to suglasno s Ustavom, vidjet ćemo. Osobno, ljetovanje u državnim rezidencijama ne bih mogla podnijeti. Umjesto da se odmaram, gušio bi me osjećaj zarobljenosti unutar "državnih" zidova. Srećom, imam dobre bratiće, Hrvoja i Domagoja, koji mi dopuštaju da ljetujem kod njih.

Kako se borite protiv stresa?

- Čitam dobre krimiče. Imam tu sposobnost da potpuno uđem u priču, postanem jedan od aktera i tako na trenutak pobjegnem iz stvarnosti. U posljednje vrijeme otkrivam europske autore. Trenutačno čitam Islandanina Arnaldura Indriðasona. Nevjerojatno koliko se iz krimiča može naučiti o zemlji u kojoj se zbiva radnja! Ako već moram čitati prijevod, radije kupujem engleski jer sam se s hrvatskim nekoliko puta opekla.

Volite li gledati američke sudske serije?

- Ne gledam serije. TV u pravilu uključujem samo nakratko, radi Dnevnika i kad su prijenosi nogometnih utakmica. Ali filmove volim. Kako ne stignem u kino, koristim se videotekom na Max TV-u.

Kad su vas 1999. birali za sutkinju Ustavnog suda, bilo je objavljeno da ste protiv homoseksualnih brakova, zabrane pobačaja i dekriminalizacije posjedovanja malih količina lakih droga. Jesu li to i danas vaši stavovi?

- To nikada nisu bili moji stavovi. Pokazuje se da mediji mogu snažno manipulirati javnošću, a da istodobno rijetko odgovaraju za napisano. Europski sud za ljudska prava razlikuje djelovanje novinara "u dobroj vjeri" i "u zloj vjeri". Ne sumnjam da će Ustavni sud preuzeti tu koncepciju kad bude u prilici o tome odlučivati.

Koliko vaš svjetonazor utječe na donošenje vaših sudačkih odluka?

- Svjesna sam da je jedno biti Jasna Omejec kao privatna osoba, a drugo Jasna Omejec kao ustavna sutkinja. Idealno je kad se te dvije Jasne ne svadaju jer je to znak da Jasna kao privatna osoba zapravo dijeli vrijednosti liberalne demokracije na kojima počiva naš Ustav. Raduje me što te svade nisu česte.

Što još želite probati u životu?

- Naučiti još jedan strani jezik.

Gdje ste dočekali Novu godinu i s kakvim željama?

- Bila sam u toplicama, ne radi zabave. Što se tiče osobne želje, ona je uvijek i bez izuzetka ista: zdravlje. Samo da me ono posluži, sve drugo mogu sama. Željela bih i da nam 2014. donese svjetlo na kraju dugog i mračnog tunela. Samo svjetlo može otjerati nesreću i nezadovoljstvo koji hrane demone u nama i u društvenom tkivu nacije. ■

Foto: Damir Krajac/CROPIX (1) | Vedran Peteh (1)

Jasna Omejec od malih nogu prati nogomet

